

AKTUALNO

Prejšnja številka našega občinskega časopisa je izšla septembra letos. Za vsak mesec v letu velja, da je po svoje zanimiv in aktualen, saj se vedno dogaja kaj takega, kar je vredno podrobnejšega zapisa ali vsaj omembe. Vsaj del tega bi radi obeležili tudi na straneh našega glasila, zato smo se v uredništvu tokrat osredotočili na aktualnosti v času nekoliko pred in nekoliko po izidu tokratnih Novic.

Pod drobnogled smo tako vzeli oktobrski Halloween, novembrski dan spomina na mrtve, decembrski čas praznovanj in obdarovanj ter januarski prihod evra.

Menimo, da si zbrane aktualnosti zaslužijo vašo pozornost, zato vas vabimo, da jih ne prezrete.

• 31. oktober: Halloween - od kdaj, od kod in kaj to je?

Noč čarovnic (Halloween) je običaj, ki se ga praznuje na večer 31. oktobra. Ponavadi se otroci v zahodnih državah oblečejo v maske in hodijo od vrat do vrat po sladkarije. Noč čarovnic praznujejo predvsem v ZDA, na Irskem, v Združenem Kraljestvu, Kanadi in tudi po nekaterih predelih Avstralije ter Nove Zelandije. V zadnjem času s hitrimi koraki prihaja tudi k nam.

Naziv "Halloween" izhaja iz besedne zveze "All Hallow's Eve" oz. na kratko "Hallowe'en", včasih ga poimenujejo še "All Saints' Eve". To je torej večer pred dnevom vseh svetih. Ta naziv je sicer posledica pokristjanjevanja v Angliji. Halloween izhaja mnogo dlje v preteklost, v čas Keltov in njihovih verovanj.

Enaintridesetega oktobra, okoli leta 1000 pred našim štetjem, so se Druidi prvič dobili in počastili prihod novega leta s kresom, dajatvami bogovom in plesom okoli ognja. V keltski kulturi se je namreč leto začelo našega 1. novembra; takrat se je zaključila "doba sonca" in pričel "čas teme in mraza". Kelti so verjeli, da v tej noči (imenovali so jo Samhain) padejo vsa pravila narave in da se takrat združita svet živih in mrtvih. Da se duše mrtvih ne bi vselile v njihova telesa, so ugasnili ogenj v svojih hišah in se pred njim obvarovali na različne načine (z maskami, oblekami ipd.).

Kasneje so ozemlje Keltov prevzeli Rimljani (43 n.š.) in prinesli s sabo svoj praznik, ki se je dogajal ravno na isti dan (praznik žetve - Pomona). Praznika sta se zlila v eno (tako je Halloween dobil jabolka v običaj). Leta 600 je papež Bonifacij IV določil 1. november za praznik vseh svetih, da bi s tem ukinil poganske obrede ob 31. oktobru. Ljudje so kot posledica začeli praznovati oba datuma. Dvesto let kasneje se je Cerkev odločila, da bo dan vseh svetih na isti datum, kot je bil "Samhain". Določili so tudi, da med praznovanjem morajo vsi mladi moški hoditi od vrat do vrat in prositi za hrano za revne iz matičnega kraja, ob čemer so se lahko preoblekli v svetnike.

V 16. stoletju sta bila praznika (vsi sveti in Samhain) že popolnoma zlita pod angleškim imenom "All Hallows' Day". Večer pred tem so poimenovali "All Hallow's Evening", ljudje so pa vse skupaj skrajšali na "Hallow Evening" oz. "Hallowe'en".

Okoli leta 1840 se je zgodilo večje priseljevanje katoliških Ircev v Ameriko (posledica t.i. "krompirjeve lakote"). S sabo

so prinesli tudi praznovanje noči čarovnic in izdelovanje Jackovih svetilk.

Legenda pravi, da je nek moški po imenu Jack prelisčil samega hudiča, ko ga je na noč vseh svetih spravil splezati na drevo, na katerega je vklesal križ. Tako hudič ni mogel z drevesa in je obljubil Jacku, da ga bo pustil pri miru za vse večne čase, če ga spusti dol. Po Jackovi smrti ta ni šel v nebesa, saj je bil v življenju velik nepridiprav, ampak niti v peklo ni mogel, saj je prelisčil hudiča. Zato mu je ta ponudil košček gorečega pekla, da si je lahko svetil v mraku, ki ga je obdajal. Da bi ogenj trajal dlje časa, je Jack izdolbel veliko repo in ga vstavil vanj. Po izročilu so torej na Irskem svetilke izdolbli iz rep, v Ameriki pa je bilo na pretek velikih buč, zato so tam uporabili kar te.

V Sloveniji uradno ne praznujemo ne noči čarovnic, ne vseh svetih, sta pa oba dneva določena za praznika. Praznujemo namreč Dan reformacije (31. oktober) in Dan mrtvih (1. november).

Sicer je pa vsak praznik odličen izgovor za spodobno zabavo. No, na noč čarovnic taka "čaga" vsekakor ne sme biti spodobna. Mnogi lokali zato na ta dan pripravljajo poseben program v slogu večera, ki se ga pomni še dolgo, dolgo...

V Sloveniji je Goričko (to ni edino takšno področje pri nas) na Halloween postalo zbirališče številnih coprnice

Najprej "bruhajo" buče, po končani Halloween zabavi pa še marsikdo drug...

• 1. november - dan spomina na mrtve

Dan spomina na mrtve oziroma dan mrtvih (v krščanstvu Vsi sveti), je praznik, ki se praznuje 1. novembra po vsem svetu, tudi v Sloveniji. Ob tem se spominjamo umrlih in jim z obiskom njihovih zadnjih počivališč izrekamo spoštovanje. Običaj narekuje, da na pokopališča (na grobove sorodnikov in prijateljev) odnesemo sveče in rože.

Vsaka smrt je izguba, najhuje in najbolj kruto pa je, kadar ugasne mlado življenje... Prav teh žalostnih zgodb je dandanes (predvsem na naših cestah) čedalje več, pravzaprav zaskrbljujoče veliko

Žal pa predvsem zadnja leta že bežen pogled na drenjajoče se množice ob grobovih pove, da pri mnogih še zdaleč ne gre zgolj za to, da se dostojno in tiho spomnijo ter poklonijo tistim, ki so jih imeli radi, a so jih zapustili in s seboj odnesli tudi kanček njih samih. Dan spomina na mrtve se namreč vse bolj sprevača v razkazovanje živih - njihovih zloščenih avtomobilov, pregrešno drage garderobe in razkošnosti cvetličnih aranžmajev, ki jih polagajo k še bolj razkošnim spomenikom.

Res škoda, da je uničujoča potrošniška naravnost prodrla tudi na tako občutljivo področje, kot je soočenje s človeško minljivostjo, ki nikogar ne bo zaobšla.

Pri tem si ne morem kaj, da kot dopolnitev tega kratkega lastnega razmišljanja o 1. novembru v celoti ne objavim še zgovornega prispevka, ki sem ga našla na internetu in katerega avtorica je **Urška Nedeljko**. Takole je na nekoliko ironičen način, a po mojem mnenju povsem resnično zapisala:

"Dan vseh svetnikov bi moral biti nekaj posebnega. Ne samo spomin na mrtve, pač pa tudi misel na tiste, ki še živijo.

Naj povzamem že znano: dan spomina na mrtve praznujemo na začetku novembra zato, ker so naši predniki pred začetkom zime verjeli, da se v najhladnejših in najtemnejših dneh leta na zemljo vračajo duhovi preminulih in demoni. Demone lahko po cerkvenem nauku premagajo samo svetniki, zato je v 9. stoletju papež Gregor IV. praznik vseh svetih prestavil s 13. maja na 1. november, da bi prekril keltski praznik mrtvih samhain, ki se k nam v prirejeni, komercialni obliki kot noč čarovnic vrača iz Amerike. Obenem pa je na premestitev praznika na 1. november imelo vpliv tudi primanjkanje dni v koledarju za vedno večje število svetnikov in da ne bi ostali brez javnega čaščenja, jim je Cerkev že v zgodnjem krščanstvu posvetila poseben dan, ki

se je na začetku imenoval dan vseh mučencev, pozneje pa dan vseh svetnikov.

Večina jemlje ta dan kot žalosten spomin na izgubo ljubljene osebe. Z največjo vnemo okrasimo grobove s cveticami in aranžmaji, za katere nekateri zelo globoko sežejo v žep, ter prižgemo na tisoče sveč, ki vsaj za nekaj dni osvetljujejo temne, predzimske noči.

Le malo ljudi se zaveda, da je ta dan v bistvu praznik, in sicer praznik zmagoslavja in veselja nad množico pravičnih, združenih v nebesih, ki gledajo božjo slavo. Toda tokrat pustimo versko slavo malce ob strani in se zazrimo v današnjo podobo ljudi, ko stopamo na 'posvečeno zemljo'. Vprašajmo se, kaj nam pomeni ta praznik. Dan, ko se še posebej spomnimo na svoje rajne in na dni, ki smo jih preživeli z njimi? Ali dan, ko bomo na pokopališču pred vsem mestom ali vasjo pokazali svoj nov krzneni plašč, nove škornje z visoko peto, novo, moderno kravato ali seksi nogavice, ki se tako lepo prilegajo kratkemu krilu? Ali še slabše - bomo tekmovali v količini sveč, da bomo imeli vsaj eno več od sosedu, ali pa bog ne daj, da bi imel sosed večji in dražji cvetni aranžma?! Grobovi, ki so čez leto prazni, naenkrat oživijo in se bohotijo v vsej svoji veličini.

Naj si nihče ne drzne reči, da med letom ni imel časa prižgati niti ene svečke in utrgati niti ene travne bilke. Tisti, ki se resnično zavedajo žalosti in bolečine ob izgubi najdražjega, se bodo strinjali z mano in rekli, da je dan mrtvih postal velik šov biznis, ki izpodriva navado oziroma običaj naših prednikov.

Ko sem tisti popoldan stala na pokopališču, se nisem mogla načuditi prav smešnim, lahko bi rekla našemljenim ljudem. Odkar sem začela razmišljati drugače kot otrok, je dan mrtvih postal povsem nekaj drugega kot pa sam praznik. No, praznik že, toda kakšen?

Babice, ki čez leto niso stopile niti blizu cerkve, so se mi zdele najbolj imenitne. Najprej so nahrulile svoje sinove in hčere, da so kupili premajhen aranžma, ki pokrije komaj polovico marmorne plošče, kmalu za tem pa so se pred prijateljico hvalile, da so za okrasitev groba porabile celo premoženje, saj da so vsi cvetličarji tako dragi.

Seveda so dragi, če hočeš imeti na grobu najbolj eksotične rastline, kar jih premore svet, med katerimi tu in tam kukajo vse mogoče oblike tako popularnega okrasnega zelja, ki po treh dneh zasmradi celotno pokopališče. To še ni vse. Živo srebro v termometru se povzpne na 15 stopinj, fine gospe pa stopajo v krznenih plaščih. 'Uh, kako je mehak! A je nov?' slišimo, v odgovor pa: 'Skoraj, saj ga oblečem samo enkrat ne leto.'

Nasmejiš se lahko na vsakem ovinku. Gospodične se gugajo na visokih petah in lovijo ravnotežje, fantje si nervozno popravljajo kravato in polizane lase. Babice se jezijo nad vetrom, ki jim uničuje pravkar narejeno trajno, in dedki jezno stopicajo sem in tja, ker župnik zamuja. Očitno je dan spomina na mrtve več kot le priložnost, ko lahko pokažemo, kaj imamo in česa vse smo zmožni. Številne družine s seboj pripeljejo tudi še zelo majhne otroke, da bi jih pokazale svojim znancem in sorodnikom. Vse lepo in prav, ampak kaj, ko majhni otroci radi jokajo, če si jih podajamo od enega do drugega. Tudi jaz bi jokala, če bi se okrog mene nagnetlo petnajst različnih obrazov, bolj ali manj čudnih in neprilivčnih. In potem jok in stok ne samo otrok, ampak

odraslih, ki tega ne razumejo. Pa kreganje in nerganje in še večje mučenje otroka z vsiljivimi besedami: 'Pšš! Tiho bodi! Tukaj ne smeš jokati! Bo dedek (pokojni) slišal, kako jokaš, in prišel po tebe!' Groza.

Da ne omenim malo starejših, radovednih otrok, ki z veseljem primejo vse, kar se jim zdi zanimivo. In tega na pokopališču vsekakor ne manjka. Privlačne rože različnih barv in oblik ter seveda žareče svečke, ki kar kličejo po tem, da bi se jih dotaknili. In potem spet kreganje in tuljenje, ker svečka ni več na tistem mestu, kot bi morala biti, ker je cvet najdražje rože odtrgan, ker je odtis blatnega otroškega stopala na bleščočem črnem marmorju in še in še in še. Zakaj potem otroke sploh privedemo na pokopališče? Zato, da bodo mirno stali ob grobu, pritiskali dlan ob dlan in tiho mrmrali molitev? Če je tako, jih je bolje pustiti doma. Prepričana sem, da bi doma lahko počeli kakšno njim bolj zanimivo stvar. No, nekateri starši se znajdejo in otrokom kupijo turški med, lectovo srce ali pa pisano liziko samo zato, da imajo pol ure mir. Ampak, ali ste pozabili, da so otroci samo ogledalo staršev?

Praden zaključim, naj povem, da s to svojo zgodbo nisem hotela blatiti posameznika, pač pa družbo, ki nas spreminja v take ljudi. Vsak od nas želi biti boljši, lepši in bogatejši, saj nas tako učijo že vse življenje, ob tem pa pozabljamo na lasten okus, počutje in želje.

Že od nekdaj nosimo na grobove krizanteme ali drugo cvetje ter prižigamo sveče, kar nekateri poimenujejo čustven in spoštljiv odnos do pokojnih. Dan vseh svetnikov bi moral biti nekaj posebnega. Ne samo spomin na mrtve, pač pa tudi misel na tiste, ki še živimo. Prepričana sem, da bi marsikatera cvetica iz dragega nagrobnega šopka polepšala dan tudi živi osebi. Toda tega je vse manj. Raje skrbimo za mrtve kot za žive in raje se postavljamo pred drugimi kot pred seboj. Če nisi najboljši, najbogatejši ali najlepši, nič ne veljaš, toda vsaj živiš..."

• December - mesec praznovanj in obdarovanj

December je med drugim tudi mesec obdarovanj, saj nas obiščejo Miklavž, Božiček in dedek Mraz in nam prinesejo zelene darove.

Pametno je, da svojim najbližjim že prej kaj prišepnemo. Morda nas bodo uslišali in bomo svoje želje, uresničene v

obliki daril, našli pod božičnim drevesom.

Pa osvežimo spomin, kako obdarujemo (ne samo v tem prazničnem času, temveč na splošno) in na kaj moramo biti pri tem pozorni, kako je z odpiranjem daril, z zahvalami ter, nenazadnje, od kdaj pravzaprav praznujemo božič, kje je iskati izvor božičnega drevesca ter kakšna je simbolika jaslic.

Kako obdarujemo?

Če smo povabljeni na praznovanje ali poslovno zabavo, ki se v tem času kar vrstijo, je treba upoštevati pravila primernega obnašanja, nanašajoča se na način obdarovanja in zahvale, navsezadnje pa tudi na vrsto darila. Zato temeljito razmislite, kaj boste komu podarili, saj je zelo neprimerno podarjati sladkarije ljudem, ki hujšajo, vžigalnike tistim, ki se odvajajo kajenja, ali ročno izdelane možicljje takim, ki tega ne cenijo oz. ne vedo, kam naj jih postavijo. Ustrezno darilo zahteva razmislek in prefinjen občutek, da bomo pripravili iskreno veselje. Tudi predrago darilo lahko vzbudi nelagodje, saj obdarovanec takoj sklepa, da bo moral vrniti darilo enake vrednosti. Razmislek je potreben tudi pri drobnih darilih. Večinoma velja, da povablenci na praznovanje slavljenju prinesejo drobna darila ali cvetje.

Odpiranje daril

Ob uradnih priložnostih z velikim krogom povabljenecv moramo upoštevati, da gostitelj izročeni daril ne more takoj odpreti. Včasih ni niti priložnosti, da bi darilo ali šopek osebno izročili, ker gostitelj prav tedaj sprejema goste. Takrat podarjeno izročimo komu drugemu ali pa odložimo na za to pripravljen prostor. Zato vedno priložimo podpisano voščilo, da obdarovanec pozneje ve, kaj mu je kdo podaril.

Vizitke

Zadošča že vizitka, lepše in pogostejše pa so čestitke ali nekaj vrstic z lepimi željami. Razmišljanje o tem, s čim razveseliti gostitelja, je prepuščeno povabljenju. V poslovnem svetu to opravijo prijazne tajnice ali drugi sodelavci, ki znajo svetovati. Če gostitelj organizira slavo zunaj domače hiše, je primerno, da cvetje ali darilo pošljemo vnaprej. Pa tudi sicer lahko to storite.

Izbira šopka

Pri izbiri šopka morate spoštovati osnovna pravila govornice cvetja. Rdeče vrtnice so izraz globoke ljubezni, zato so ob šefovem jubileju neprimerne. Prav tako si moška ne smeta

podariti vijolic. Šopek mora vedno sestavljati neparno število cvetov, a to je bolj kot s pravili lepega vedenja povezano z dejstvom, da je tri, pet ali sedem pecljev laže povezati in dekorativneje razvrstiti v vazo. Lončnice podarjamo samo, če vemo, da jih ima obdarovanec rad ali da si jih celo posebno želi. Če se ne morem odločiti, je najboljšje, da se posvetujemo s cvetličarji. Tudi pri cvetju velja: želja gostitelja je pomembnejša od tradicionalnih pravil.

Zahvala

Da se mora gostitelj vedno zahvaliti za cvetje in darila, je samoumevno. Zahvala je po uradnih slavnostnih običajih pisna, bodisi v rokopisu ali natisnjena. Pri zelo velikem številu gostov je v navadi, da je zahvalno besedilo natisnjeno. Kdor pa je prepričan, da je ta oblika preveč neosebna, lahko preprosto doda še nekaj z roko zapisanih vrstic.

Od kdaj božič?

S krščanstvom je zažarela tudi svetloba božičnega praznika, vendar se po besedah Nika Kureta to ni zgodilo čez noč. 300 let je bilo potrebnih, da se je v Cerkvi uveljavil praznik Kristusovega rojstva. Še danes ni znano, ali se je to zgodilo leta 336 ali 354. Ve se, da je papež Liberij leta 360 v Rimu sezidal kapelo, danes znano kot bazilika Santa Maria Maggiore. Z odločitvijo o praznovanju Kristusovega rojstva je Rim nasprotoval vzhodni Cerkvi. Po številnih zapletih so se sporazumeli, da je noč s 24. na 25. december božična noč. Ta datum se je prekrival s poganskim praznikom rojstva nepremaganega Sonca. Božič so dolgo obhajali le v cerkvah. V tem prazničnem času so bile okrašene z zelenjem in preprogami, bogoslužje pa so povzdigovali vanj vpleteni božični prizori, izhodišče poznejših božičnih iger. Šele barok in protireformacija sta približala božični praznik družini in ga prenesla v domove. Božič je tako poleg velike noči postal največji krščanski praznik.

Božično drevesce

Božično drevesce je nekdanje veljalo za nemško šego, povojna novoletna jelka kot izrazito znamenje socialističnih navad sovjetskega kova pa je skušala nadomestiti "nemško" božično drevesce in druge oblike starosvetnega "božiča". Sprva je bilo božično drevo brez okrasja. Okrašeno in z darovi ovešeno se je v meščanskih stanovanjih pojavilo v 18. stoletju v Nemčiji, na Švedskem in v Švici ter se počasi širilo tudi na podeželje. Danes skoraj ni doma brez okrašenega božičnega drevesca, pod katerim najdemo darove.

Jaslice

Zgodovinarji so že pred časom ovrgli mnenje, da je bil začetnik postavitve jaslic sv. Frančišek Asiški. Leta 1223 naj bi bil s sobrati na poseben način obhajal polnočnico v votlini sredi gozda pri Grecciu. K oltarju naj bi bil dal postaviti s slamo napolnjene jasli in zraven prignati osla in vola. Legenda pripoveduje, da se je nato med povzdigovanjem v jaslih pokazalo dete Jezus, pobožalo sv. Frančiška in spet izginilo. Kljub temu niti sv. Frančišek niti frančiškanski red pri nastajanju jaslic nista imela vidne vloge. Po definiciji so jaslice plastična upodobitev Kristusovega rojstva v panoramsko oblikovani pokrajini s premakljivimi figurami. Korenine jaslic so duhovne igre v smislu premišljevanja in meditacije. Učitelji pobožnega premišljevanja so vernim svetovali, naj si živo predstavljajo votlino Kristusovega rojstva in vse tisto, kar se je v njej dogajalo.

• **Januar 2007: prihaja evro**

1. januarja 2007 se nam obeta pomembna novost: komaj je tolar užil nekaj čarov najstništva in smo se dodobra spoznali z njim, že se poslavlja od nas. Ali mi od njega. No, kakorkoli že, slovenska valuta, s katero smo se družili prva leta po osamosvojitvi, odhaja v zgodovino.

S 1.5.2004 je Slovenija postala polnopravna članica Evropske unije, ki ima svojo denarno enoto - evro. Stare članice z evri poslušajo že nekaj časa, novih deset se na njihovo uvedbo postopno pripravlja. Slovenija je prva država med najnovejšimi članicami EU, ki je za prevzem evra izpolnila ustrezne pogoje. In tako nam bo novo leto, ki trka na vrata, prineslo žvenket novih kovancev in šelestenje novih bankovcev. Ker nam bo količina slednjih že kmalu rezala tanjši ali debelejši kos kruha, pogledjmo, kaj nas v zvezi z menjavo valute čaka v bližnji prihodnosti.

KLJUČNI DATUMI - DOGODKI:

- 15.12.2006 - začetek prodaje začetnih svežnjev evro-kovancev za občane
- 01.01.2007 - uvedba nove valute in začetek brezplačnega zamenjevanja gotovine (tolarjev v evre) v bankah ter začetek dvojnega obtoka (gotovinskega plačevanja v tolarjih in evrih)
- 14.01.2007 - konec obdobja dvojnega obtoka (gotovinskega plačevanja v tolarjih in evrih)
- 01.03.2007 - konec brezplačnega zamenjevanja gotovine (tolarjev v evre) v bankah
- 30.06.2007 - konec obdobja dvojnega označevanja cen (v tolarjih in evrih) in konec dvojnega označevanja bančnih izpiskov iz TRR za občane
- 31.12.2016 - konec brezplačnega zamenjevanja tolarških kovancev v Banki Slovenije

POMEMBNE INFORMACIJE:

POSLOVNI ČAS BANK ZA STRANKE:

- 25.12.2006, ponedeljek - državni praznik (zaprto)
- 26.12.2006, torek - državni praznik (zaprto)
- 27.12., sreda - 29.12., petek - po obstoječem poslovnem času
- 30.12.2006, sobota - zaprto zaradi dejavnosti uvedbe evra
- 31.12.2006, nedelja - zaprto
- 01.01.2007, ponedeljek - državni praznik (izbrane poslovalnice bodo zamenjevale gotovino)
- 02.01.2007, torek - državni praznik (izbrane poslovalnice bodo zamenjevale gotovino)
- od 03.01.2007, sreda, dalje - po obstoječem delovnem času

PLAČILNI PROMET OB KONCU LETA:

Vsi, ki bi radi, da bi bilo njihovo nakazilo, ne glede na uporabljeno tržno pot (bančna okenca, bančni avtomat, elektronska banka, mobilna banka,...) knjiženo na prejemnikovem računu še v tolarjih in v letu 2006, morajo nalog posredovati banki najpozneje do 29.12.2006 do ure, ki jo bo objavila posamezna banka.

POSLOVANJE BANČNIH AVTOMATOV:

Bančni avtomati bodo zaradi prilagoditve na izplačevanje evro bankovcev prenehali delovati 31.12.2006 ob 21:00. Po polnoči bodo bančne avtomate postopno vključevali, pri čemer bodo upoštevali merilo regijske pokritosti in pogostosti uporabe bančnih avtomatov. Končni rok za vnovično vključitev vseh bančnih avtomatov je 24 ur, torej do 01.01.2007 opolnoči. Na potrdilu o opravljeni storitvi na bančnem avtomatu ni dvojnega označevanja valut, torej bo znesek do 31.12.2006 opolnoči izpisan v tolarjih, od polnoči naprej pa v evrih.

POSLOVANJE S KARTICAMI - POS TERMINALI:

Poslovanje s karticami na POS terminalih bo ob prehodu na evro ovirano, moteno oz. prekinjeno v noči z 31.12.2006 na 01.01.2007 od 23:00 do 01:00.

Na potrdilu s POS terminala bo znesek plačila do polnoči 31.12.2006 izpisan v tolarjih, od polnoči naprej pa v evrih. Bremenitev računov imetnikov kartic za plačila, ki bodo opravljena na POS terminalih v dneh 29., 30. in 31.12.2006, bo izvršena v evrih po 01.01.2007.

PRAVNI OKVIR:

DVOJNO OZNAČEVANJE (IZPISKI):

Ceniki bančnih storitev imajo v skladu z zakonom o dvojnem označevanju cen navedeno dvojno ceno (v tolarjih in evrih) od 01.03.2006 do 30.06.2007. To pomeni, da bodo bančni ceniki do 31.12.2006 poleg cene v tolarjih vsebovali tudi informativno ceno v evrih, od 01.01.2007 pa poleg cene v evrih še informativno ceno v tolarjih. Bančni izpiski TRR fizičnih oseb bodo imeli v obdobju po določitvi fiksnega menjalnega razmerja izenačeno vrednost v tolarjih in informativno v evrih do 31.12.2006, od 01.01.2007 pa v evrih in informativno v tolarjih do 30.06.2007. Dvojno bo označeno začetno in končno stanje ter kumulativa prometa v breme in dobro. Posamezne prometne postavke ne bodo izpisane v obeh valutah.

GOTOVINSKO PLAČEVANJE V OBDOBJU

DVOJNEGA OBTOKA:

V obdobju dvojnega obtoka, od 01.01.2007 do vključno 14.01.2007, lahko fizične osebe plačujejo blago in storitve v tolarjih ali v evrih. Fizične osebe, ki opravljajo dejavnost, državni organi, organi lokalnih skupnosti in pravne osebe razliko med vrednostjo, zaračunano za blago ali storitev, in prejetim zneskom, vračajo le v bankovcih ali kovancih evra.

PREDPISI O ZAOKROŽEVANJU:

Enota mere valute držav evro območja je evro, ki je razdeljen na manjše enote, in sicer na 100 centov. Po prevzemu evra kot nacionalne valute postane najmanjša vrednostna enota 1 cent, kar je najmanjša podenota, ki se lahko uporablja pri poslovanju. Pri zaokroževanju zneskov je treba upoštevati, da je menjalno razmerje oziroma devizni tečaj določen kot en evro v razmerju do nacionalne valute in je vedno izraženo v šestmestnem številu (npr. 1 evro = 239,640 SIT), ki se ne sme skrajševati oziroma zaokroževati na manj decimalnih mest. Pravila zaokroževanja določajo,

da morajo biti denarni zneski, ki jih je treba plačati ali vknjižiti, potem ko je bil znesek zaokrožen v enote evra ali tolarja, zaokrožen na najbližji cent oziroma stotin. Če je rezultat preračunavanja znesek, ki je točno na sredini, se zaokroži navzgor.

VELJAVNOST OBSTOJEČIH POGODB:

Ob uvedbi evra velja načelo kontinuitete (nadaljevanja veljavnosti) obstoječih pogodb, določeno v 3. členu Uredbe sveta ES 1103/97. Ta določa, da uvedba evra v ničemer ne spreminja medsebojnih pravic in obveznosti pogodbenih strank oz. drugih določil pogodbe. Uvedba evra ne vpliva na spremembo pogojev iz pravnih instrumentov in ne odvezuje od obveznosti, ki izhajajo iz njih, prav tako ne opravičuje neizpolnjevanja teh obveznosti in pogodbenim strankam ne daje pravice, da enostransko spremenijo ali odpovejo tak instrument. Pogodbene stranke se lahko dogovorijo tudi drugače.

Indeksacijske oz. klavzule TOM, zapisane v pogodbah, ostanejo veljavne do izteka pogodbe. Statistični urad RS bo še naprej zagotavljal podatke za izračun omenjenih klavzul. Referenčno obrestno mero SITIBOR bo nadomestila evropsko referenčna obrestna mera EURIBOR ustrezne ročnosti. Sprememba iz SITIBOR v EURIBOR se bo pri vsaki posamezni pogodbi izvršila ob prvem obrestnem obdobju po uvedbi evra.

UVEDBA EVRO-GOTOVINE ZA FIZIČNE OSEBE:

PREDČASNA PRODAJA EVRO-GOTOVINE

FIZIČNIM OSEBAM:

Fizične osebe bodo lahko od 15.12.2006 v poslovnih bankah kupile začetne svežnje kovancev, ki bodo vsebovali 44 kovancev v skupni vrednosti 12,52 evra. Nakupna cena posameznega svežnja bo 3.000 SIT. Banke bodo lahko ob posamičnem nakupu fizični osebi omejile število svežnjev. Banke kupce začetnih svežnjev opozarjajo, da je plačevanje z evro-kovanci iz začetnih svežnjev pred 01.01.2007 prepovedano.

IZPLAČILA EVRO-GOTOVINE PREK BANČNIH

AVTOMATOV:

Bančni avtomati bodo eden od pomembnejših distribucijskih kanalov, ki bodo omogočali državljanom, da bodo od 01.01.2007 naprej dvigovali evro-bankovce. Bančni avtomati bodo izplačevali bankovce v apoenski vrednosti 10 in 20 evrov. Višina vašega dnevnega dovoljenega dviga gotovine na bančnem avtomatu bo odvisna od vaše bonitete oz. odločitve banke. Posamezni dvig bo omejen na 800 evrov.

ZAMENJAVA TOLARSKÉ GOTOVINE V BANKAH

IN HRANILNICAH:

Banka Slovenije, banke in hranilnice bodo v obdobju od 01.01.2007 do vključno 01.03.2007 brezplačno zamenjevale kovance in/ali bankovce SIT v kovance in/ali bankovce evrov. Zamenjave zneskov, ki presegajo 1.500 evrov, bo treba napovedati en delovni dan pred načrtovano menjavo. Če zamenjava ne bo napovedana, lahko banka, hranilnica ali pošta zaračuna stroške menjave v skladu s svojo veljavno

tarifo. Po 01.03.2007 pa bo brezplačno zamenjevanje tolarjev v evre možno v Banki Slovenije. Zamenjava bankovcev bo časovno neomejena, kovance pa boste lahko zamenjali do konca leta 2016.

Banke in hranilnice pozivajo, da še pred 31.12.2006 tolarske bankovce in kovance položite na svoje račune in s tem poenostavite zamenjavo vašega denarja.

EVRO V PLAČILNEM PROMETU:

BANČNI RAČUNI:

V noči z 31.12.2006 na 01.01.2007 bodo na vseh bančnih računih, ki se vodijo v tolarjih (transakcijski, osebni, varčevalni, rentni, depoziti, potrošniški krediti, stanovanjski krediti in drugo) obračunane in pripisane obresti. Končno stanje bo nato po tečaju zamenjave preračunano v evre.

Poslovanje na računih bo od 01.01.2007 naprej potekalo izključno v evrih.

Denarni promet, ki bo nastal v tolarjih v dneh 29., 30. in 31.12.2006, bo preračunan v evre in knjižen po 01.01.2007. Banke bodo tolarske zneske trajnih nalogov, za katere ste pooblastili banko, preračunale v evre po tečaju zamenjave. Prav tako bodo banke preračunale tolarske zneske anuitet oz. obrokov po kreditih. O preračunu bodo obveščeni kreditojemalci in delodajalci v primeru administrativne prepovedi.

POLOŽNICE IN NAKAZNICE:

Od 01.01.2007 naprej bodo veljali novi obrazci posebne položnice PP 02 in posebne nakaznice PN 03. Standardi in navodila za poslovanje z novimi obrazci so na voljo na spletni strani Združenja bank Slovenije www.zbs-giz.si. Banke bodo stare položnice PP 01 brez pretiskalnega evrozneska in/ali prejete po 01.02.2007 zavračale. Izdajatelji bodo tako za plačila v evrih uporabljali nove obrazce posebne položnice PP 02, izdane konec leta z datumom zapadlosti po 01.01.2007 in seveda izdane po 01.01.2007. Upravičenci naj posebne nakaznice, ki so izpolnjene v tolarjih, unovčijo do konca leta 2006, sicer bodo morali pri izdajatelju zahtevati novo posebno nakaznico, izdano v evrih.

PAPIRNI PLAČILNI NALOGI:

Od 01.01.2007 naprej bo veljal nov obrazec bančnega plačilnega naloga BN 02. Standardi in navodila za poslovanje z novimi obrazci so na voljo na spletni strani Združenja bank Slovenije www.zbs-giz.si. Papirnih nalogov, izpolnjenih na starem obrazcu BN 01, banke po 01.01.2007 ne bodo več sprejemale, prav tako ne papirnih plačilnih nalogov BN 01 v letu 2006 z datumom plačila v letu 2007.

ČEKI:

Banke ne bodo oblikovale enotnega obrazca čekovnega blanketeta. To pomeni, da se bo vsaka banka ali hranilnica sama odločila, ali bo po 01.01.2007 sploh še imela v ponudbi tudi poslovanje z domačimi čeki. Če se bo odločila zanje, bo tudi sama oblikovala nov obrazec - čekovni blanket. Skupno bo le to, da bosta njegova oblika (velikost) in spodnja kodirna vrstica še vedno enaki, razen polja "text", skrajno desno, kjer se bo namesto dozrajšjih šifer 15 ali 17

uporabljala šifra 18 in oznaka EUR. Banke bodo čeke v tolarjih, ki bodo izdani do 31.12.2006, v tolarjih, unovčevale na običajen način do 15.01.2007. Čekov v tolarjih po 31.12.2006 ne bo več mogoče izdajati.

IZPLAČILO POKOJNIN:

ZPIZ bo pokojnine decembra nakazal 22.12.2006. Tega dne bodo pokojnine knjižene na TRR občanov.

ELEKTRONSKO BANČNIŠTVO:

Urnik, do katerega bodo banke 29.12.2006 sprejemalo in obdelale prejeta naročila - plačilne naloge - je v pristojnosti vsake banke in bo s tem seznanila svoje komitente. Prav tako se bo vsaka banka sama odločila, kako bo izvajano poslovanje v elektronski banki po tej uri; ali bo postavila zaporo in sprejemanje podatkov ne bo mogoče ali pa bo sprejete podatke shranila in jih obdelala po 01.01.2007, seveda v evrih.

SEZNAM BANK V SLOVENIJI:

- ABANKA VIPA d.d., www.abanka.si
- BANK AUSTRIA CREDITANSTALT d.d., www.banca.si
- BANKA CELJE d.d., www.banka-celje.si
- BANKA DOMŽALE d.d., www.banka-domzale.si
- BANKA KOPER d.d., www.banka-koper.si
- BANKA ZASAVJE d.d., www.banka-zasavje.si
- BKS BANK AG, www.bksbank.si
- DELAVSKA HRANILNICA d.d., www.delavska-hranilnica.si
- DEŽELNA BANKA SLOVENIJE d.d., www.dbs.si
- FACTOR BANKA d.d., www.factorb.si
- GORENJSKA BANKA d.d., www.grkr.si
- HRANILNICA IN POSOJILNICA VIPAVA d.d., e-mail: placola.hks.vipava@siol.net
- HRANILNICA LON d.d., www.lon.si
- HYPO ALPE ADRIA BANK d.d., www.hypo-alpe-adria.si
- KARTNER SPARKASSE AG, www.sparkasse.si
- KOROŠKA BANKA d.d., www.koroska-banka.si
- NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR d.d., www.nkbm.si
- NOVA LJUBLJANSKA BANKA d.d., www.nlb.si
- POŠTNA BANKA SLOVENIJE d.d., www.pbs.si
- PROBANKA d.d., www.probanka.si
- REIFEISEN KREKOVA BANKA d.d., www.r-kb.si
- SKB BANKA d.d., www.skb.si
- VOLKSBANK - LJUDSKA BANKA d.d., www.volksbank.si
- ZDRUŽENJE BANK SLOVENIJE, www.zbs-giz.si

*S pomočjo različnih virov pripravila:
Simona ANTOLIČ*